Úřední věstník
Evropské unie

CS
Řada C

C/2025/5143

28.10.2025

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Úloha služeb obecného zájmu z hlediska konkurenceschopnosti, sociální soudržnosti a demokracie v Evropské unii

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2025/5143)

Zpravodaj: **Thomas KATTNIG**

Poradkyně	Barbara SAK (pro zpravodaje)
	Valeria RONZITTI (pro skupinu I)
Rozhodnutí plenárního shromáždění	27. 2. 2025
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato v sekci	24. 6. 2025
Přijato na plenárním zasedání	16. 7. 2025
Plenární zasedání č.	598
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	175/3/12

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) žádá, aby byla ve větší míře uznávána celková úloha služeb obecného zájmu v rámci evropského sociálního modelu a aby byl posílen jejich potenciální přínos z hlediska udržitelné konkurenceschopnosti, sociální, hospodářské a územní soudržnosti a demokracie.

1.2 EHSV se domnívá, že je třeba zaujmout v případě opatření týkajících se služeb obecného zájmu komplexní přístup, a nikoli přístup odvětvový, který je v současnosti uplatňován v rámci politik EU, a zohlednit při tom stěžejní úlohu moderních služeb obecného zájmu při podpoře udržitelné prosperity a konkurenceschopnosti. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby podnikla konkrétní kroky v návaznosti na zprávu Enrica Letty a předložila akční plán pro služby obecného zájmu.

1.3 EHSV vyzývá členské státy, aby zajistily všeobecný a rovný přístup k cenově dostupným a kvalitním základním službám. Je to v zájmu sociální spravedlnosti, poněvadž cena poskytovaných služeb obecného zájmu se neodvíjí od kupní síly uživatelů. Služby obecného zájmu a infrastruktura, která je k jejich všeobecnému poskytování nezbytná, mají zásadní význam pro hospodářství a dobré životní podmínky v EU a jsou jedním ze základů, o něž se opírá důvěra občanů ve stát a společnost, čímž pomáhají posílit soudržnost. V této souvislosti je nutné provést finanční a regulační reformy. Financování služeb obecného zájmu by mělo být bráno jako investice do budoucnosti, a nikoli jako spotřební výdaj. Je třeba tyto služby náležitě a stabilně financovat, neboť hrají důležitou roli v rámci politiky soudržnosti a dlouhodobé strategie bezpečnosti a připravenosti.

1.4 EHSV upozorňuje, že v zemích, které mají politiku investic do infrastruktury a řádným způsobem financují poskytování kvalitních veřejných služeb, mají občané a podniky nižší životní náklady a výdaje na svou činnost. EHSV se tudíž domnívá, že je nutné služby obecného zájmu náležitě financovat a zlepšit. Musí být rovněž lépe uzpůsobeny potřebám občanů, aby se zvýšila spokojenost a důvěra lidí v demokracii.

1.5 Při investování do veřejných služeb je nutné dbát na regionální rovnováhu. Je tedy zapotřebí, aby se na příslušné veřejné investice – zejména v souvislosti s Fondem soudržnosti – pohlíželo při uplatňování fiskálních pravidel odlišně a aby byl zohledněn jejich přínos z hlediska dlouhodobé konvergence a odolnosti.

1.6 V rámci reformy spojené s přezkumem směrnice o zadávání veřejných zakázek je třeba se zaměřit především na zjednodušení a na to, aby se jednoznačně upustilo od zadávání zakázek výhradně na základě ceny a namísto toho byl zaveden systém, v němž se bude klást důraz na odpovídající poměr mezi cenou a kvalitou. V zájmu zvýšení udržitelnosti a inkluzivnosti hospodářství EU je zároveň třeba pobízet k prosazování sociálních kritérií a kritérií udržitelnosti v souladu s příslušnými cíli EU a ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám.

1.7 Mezi služby obecného zájmu dnes patří také digitální sítě, které jsou nezbytné k zajištění účasti na společenském životě a hospodářského rozvoje. Ve zprávě o stavu digitální dekády za rok 2025 se uvádí, že je třeba zreformovat digitální infrastrukturu v oblasti státní správy s cílem snížit závislost na poskytovatelích služeb ze třetích zemí a posílit svrchovanost a bezpečnost EU, zejména co se týče konektivity a poskytování veřejných služeb.

1.8 Všeobecný přístup ke službám obecného zájmu a jejich zakotvení na územní úrovni jsou odrazem toho, že je nezbytné, aby byly poskytovány v souladu se zásadou subsidiarity a občané je tak mohli spoluutvářet a demokraticky kontrolovat.

1.9 EHSV se domnívá, že je třeba zaujmout v případě opatření týkajících se služeb obecného zájmu komplexní přístup, a nikoli přístup odvětvový, který je v současnosti uplatňován v rámci politik EU. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby podnikla konkrétní kroky v návaznosti na zprávu Enrica Letty a předložila akční plán pro služby obecného zájmu, v němž je nutné zohlednit stěžejní úlohu moderních služeb obecného zájmu při podpoře udržitelné prosperity a konkurenceschopnosti.

1.10 Vzhledem k tomu, že služby obecného zájmu jsou poskytovány v celé řadě oblastí, je nutné posoudit jejich průřezový potenciál a význam v různých odvětvích hospodářské činnosti a vycházet při tom z výzkumu a spolehlivých údajů. Je zapotřebí pravidelný monitoring prováděný na základě statistik, přičemž je třeba klást důraz na to, že služby obecného zájmu plní stěžejní strukturální funkci, pokud jde o realizaci udržitelných změn v reakci na stávající mnohočetnou krizi.

2. **Kontext**

2.1 Služby obecného zájmu, například v oblasti zdravotnictví, péče o starší osoby a o děti, vzdělávání, sociálních služeb, energetiky, zásobování vodou a veřejné dopravy, mají zcela zásadní význam z hlediska konkurenceschopnosti, evropského sociálního modelu a demokratické účasti v Evropě. Nejde přitom jen o služby technického rázu, jejich význam sahá mnohem dále – slouží obecnému blahu, podporují sociální začleňování, posilují důvěru vůči státním institucím a pomáhají docílit připravenosti a sociální odolnosti, zejména v okamžicích, kdy čelíme četným krizím.

2.2 Komise by měla tuto stěžejní úlohu moderních služeb obecného zájmu zohlednit ve svém novém plánu na podporu udržitelné prosperity a konkurenceschopnosti, mj. i v rámci Kompasu konkurenceschopnosti a Dohody o čistém průmyslu.

2.3 Služby obecného zájmu hrají v evropském hospodářství významnou roli. V roce 2021 přinesly služby obecného zájmu a veřejné služby v EU-27 přidanou hodnotu ve výši 3 721 miliard EUR, což odpovídá 28,4 % celkové přidané hodnoty v EU-27. Mimoto bylo v rámci těchto služeb zaměstnáno 31,1 % pracovníků v EU-27 (65,2 milionu osob) a uskutečněno 19,7 % (632,6 miliardy EUR) z veškerých investic v EU-27 v roce 2021 ([1]).

2.4 Komise dělí služby obecného zájmu do tří kategorií: služby hospodářské, jiné než hospodářské a sociální ([2]):

— **služby obecného hospodářského zájmu** jsou základní služby, které jsou prováděny za úplatu a na něž se vztahují předpisy EU týkající se jednotného trhu a hospodářské soutěže. Z těchto pravidel však mohou existovat výjimky, je-li to nutné k zaručení ochrany přístupu občanů k těmto základním službám;

— **služby jiného než hospodářského typu**, mezi než patří například systémy sociálního zabezpečení a které se neřídí žádnými zvláštními právními předpisy EU ani pravidly jednotného trhu či hospodářské soutěže;

— **sociální služby obecného zájmu**, jejichž cílem je pokrýt potřeby zranitelných skupin občanů a které vycházejí ze zásad solidarity a rovného přístupu. Mohou být jak hospodářské, tak nehospodářské povahy.

([1]) Aktualizace statistických údajů o službách obecného zájmu, Federální úřad pro plánování, belgická vláda – květen 2024.
([2]) https://commission.europa.eu/topics/single-market/services-general-interest_cs.

2.5 Kvalitní, cenově dostupné a přístupné veřejné služby a služby obecného zájmu jsou nejenom nepostradatelné. Jsou rovněž užitečným nástrojem, který je ku pomoci občanům, podnikům a správním orgánům. Jasně se to ukázalo během krize COVID-19 a také během energetické krize, kterou vyvolala útočná válka Ruska proti Ukrajině. Tyto krize by se nepodařilo překonat bez organizací občanské společnosti a strukturovaných sítí sociální ekonomiky.

2.6 Práce a odborné znalosti poskytovatelů veřejných služeb a lidí pracujících v oblasti služeb obecného zájmu má mimořádný význam. Tyto subjekty hrají v rámci služeb obecného zájmu zásadní roli, protože jsou schopny reagovat, aby zamezily zhoršování stavu životního prostředí a pozitivně se postavily výzvám, které přináší změna klimatu. Mají rovněž potřebný manévrovací prostor a jsou připraveny podniknout kroky v zájmu obecného blaha a ku prospěchu celé společnosti, a nikoli pouze příslušných akcionářů. Mimoto jsou schopni přizpůsobit zaváděná řešení daným místním podmínkám.

2.7 Pokud se neinvestuje do veřejných a kolektivních služeb, pak to má dlouhodobé následky, jejichž následné odstranění přijde ještě dráž. Mají-li mít budoucí generace dobré životní podmínky, je nutné zajistit ve všech odvětvích hospodářské činnosti dlouhodobou bezpečnost a silné veřejné služby a služby obecného zájmu, a to i pokud jde o služby obecného zájmu jiného než hospodářského typu. Všechny tyto služby mají velký význam pro zajištění připravenosti, a proto by snahy o vyřešení stávajících problémů v oblasti bezpečnosti a obrany neměly být na úkor služeb zaměřených na podporu sociální soudržnosti, vzdělávání a blaha lidí.

2.8 Mario Draghi ve své zprávě o budoucnosti konkurenceschopnosti EU zdůraznil, že služby obecného zájmu hrají důležitou roli z hlediska inovací, udržitelného růstu, hospodářské bezpečnosti EU a připravenosti v řadě oblastí, jako jsou například dodávky energie, infrastruktura, vzdělávání a odborná příprava. Pro dosažení trvalé konkurenceschopnosti mají mimořádný význam dovednosti a znalosti zaměstnanců. Enrico Letta pak ve své zprávě vyzval, aby byl vypracován akční plán pro služby obecného zájmu, pro něž je třeba zajistit stabilní financování.

2.9 Přístup ke službám obecného zájmu je součástí základních práv a evropského pilíře sociálních práv. Zatímco zásada č. 20 evropského pilíře sociálních práv výslovně hovoří o „základních“ službách obecného zájmu, další zásady tohoto pilíře se vztahují k důležitým službám obecného zájmu, například v oblasti vzdělávání, bydlení a pomoci pro osoby bez domova, péče o děti a dlouhodobé péče, začleňování osob se zdravotním postižením a zdravotní péče. Služby obecného zájmu patří ke společným hodnotám EU ve smyslu článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a v souladu s Protokolem č. 26 o službách obecného zájmu, který je připojen ke Smlouvě o Evropské unii a SFEU, a článkem 36 Listiny základních práv Evropské unie.

2.10 Z průzkumu spokojenosti občanů se službami obecného zájmu vyplynulo, že v průměru je s poskytovanými službami spokojeno jen 54 % občanů. V jednotlivých členských státech však tento průzkum přinesl velmi odlišné výsledky. Na otázku, zda jsou v jejich zemi poskytovány kvalitní veřejné služby, odpovědělo kladně 94 % respondentů v Lucembursku, 86 % v Nizozemsku a 78 % v Rakousku. Naopak nespokojenost s veřejnými službami dalo najevo 70 % dotázaných v Řecku, 63 % v Itálii a 58 % v Portugalsku ([3]). V zemích, které mají politiku investic do infrastruktury a řádným způsobem financují poskytování kvalitních veřejných služeb, mají občané a podniky nižší životní náklady a výdaje na svou činnost.

2.11 Služby obecného zájmu mají určující význam, pokud jde o oběhovost jednotného trhu. Mnohdy však nejsou k dispozici jednotné normy, jimiž by se řídila recyklace, v důsledku čehož jsou recyklované výrobky dražší než výrobky primární. Je tedy nutné pobízet výrobce k tomu, aby využívali druhotné materiály. Je třeba harmonizovat technické normy a standardy, aby se na recyklovatelnost výrobků dbalo již ve fázi návrhu.

3. **Obecné připomínky**

3.1 Služby obecného zájmu, které jsou jedním z pilířů hospodářského rozvoje, skýtají pevný základ pro podporu evropské konkurenceschopnosti, poněvadž zajišťují nejenom občanům, ale také všem podnikům, organizacím a veřejným subjektům přístup k základním službám, které jsou nezbytné pro dosažení sociální, územní a hospodářské soudržnosti a pro fungování celého evropského hospodářství.

3.2 Kvalitní služby obecného zájmu pro všechny jsou jedním z hlavních prvků evropského sociálního modelu. Tato problematika se také promítá do stavu demokracie a postojů občanů vůči úřadům a správním orgánům. EHSV se domnívá, že je nutné poskytnout členským státům potřebnou flexibilitu a autonomii, aby mohly veřejné služby organizovat dle svých potřeb a tradic a současně zajistit dodržování přísných norem, co se týče jejich všeobecné přístupnosti (v sociálním, fyzickém a územním slova smyslu), kontinuity, spolehlivosti, bezpečnosti, cenové dostupnosti, odpovědnosti, přizpůsobivosti a reakceschopnosti a také dlouhodobé udržitelnosti.

([3]) Standardní průzkum Eurobarometr č. 101, jaro 2024.

3.3 Přístupné a místně zakotvené služby obecného zájmu významně přispívají k zajištění účasti, spoluutváření a demokratické kontroly a také k posílení důvěry vůči institucím. Zaručení rovného přístupu k základním službám cenově dostupným pro všechny hraje zásadní roli z hlediska sociální spravedlnosti a sociální soudržnosti, poněvadž cena poskytovaných služeb obecného zájmu se neodvíjí od kupní síly uživatelů. Jak bylo zdůrazněno ve stanovisku TEN/772, společné vytváření služeb obecného zájmu je účinným nástrojem k oživení participativní demokracie a posílení evropské integrace.

3.4 Mezi nejdůležitější služby obecného zájmu patří bezpečné, přiměřené, přístupné a cenově dostupné bydlení, které je jedním ze základních lidských práv a klíčových aspektů kvalitního života a *de facto* také nezbytným předpokladem pro zajištění všech ostatních služeb obecného (hospodářského) zájmu. Místo, ve kterém žijeme, má zásadní význam z hlediska občanství a sociálních vztahů.

3.5 Ve zprávě o stavu digitální dekády za rok 2025 se uvádí, že je třeba zreformovat digitální infrastrukturu v oblasti státní správy s cílem snížit závislost na poskytovatelích služeb ze třetích zemí a posílit svrchovanost a bezpečnost EU, zejména co se týče konektivity a poskytování veřejných služeb. Díky on-line službám je rovněž možné zlepšit zapojení osob a sociálních skupin, s nimiž je obtížnější navázat kontakt. Náležitě financovaná nezávislá žurnalistika považovaná za zásadní infrastrukturu z hlediska demokracie a vhodným způsobem monitorované a regulované šíření informací a diskutování o nich umožňuje vést dialog a může pomoci zamezit protidemokratickému extremismu. EHSV je přesvědčen o tom, že demokratická společnost musí bezpodmínečně vzít znovu do svých rukou kontrolu nad infrastrukturou a službami potřebnými k předávání informací, jako tomu bylo v případě dřívější komunikační infrastruktury.

3.6 Poskytování služeb obecného zájmu hraje stěžejní úlohu při rozšiřování digitální infrastruktury, jehož cílem je zajistit, aby měli všichni občané rovný přístup k digitálním sítím a službám. Toto rozšiřování infrastruktury si mnohdy berou na starost veřejné subjekty nebo subjekty sociální ekonomiky, zejména pak ve venkovských, řídce osídlených nebo hospodářsky slabých regionech, k nimž mohou patřit například ostrovy, protože investice uskutečňované v rámci trhu nejsou dostatečné. Digitální infrastruktura je nezbytným předpokladem pro zajištění mnoha dalších služeb obecného zájmu, například v oblasti elektronického zdravotnictví, on-line vzdělávání a digitální správy, které mají zásadní význam i pro zemědělství a všechny hospodářské subjekty. Digitální sítě tedy rovněž patří mezi veřejné služby obecného zájmu, které jsou nezbytné k zajištění účasti na společenském životě a hospodářského rozvoje.

3.7 EHSV se domnívá, že je třeba zaujmout v případě opatření týkajících se služeb obecného zájmu komplexní přístup, a nikoli přístup odvětvový, který je v současnosti uplatňován v rámci politik EU. V této souvislosti vyzývá Komisi, aby podnikla konkrétní kroky v návaznosti na zprávu Enrica Letty a po vzoru akčního plánu pro sociální ekonomiku ([4]) předložila v rámci nadcházejícího přezkumu Akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv akční plán pro služby obecného zájmu, přičemž je mj. třeba položit zvláštní důraz na provádění zásady č. 20 tohoto pilíře a na uplatňování principu svobody setrvat v místě, kde se člověk rozhodne žít.

3.8 Nadace Eurofound ve své stěžejní zprávě z roku 2019 týkající se kvality života a veřejných služeb ([5]) poukázala na to, že veřejné služby jsou pozitivně spjaté s důvěrou, a také na hodnotu účasti veřejnosti při společném navrhování služeb. Upozornila rovněž na přetrvávající nerovnosti mezi zeměmi a různými sociálními skupinami. V oblasti poskytování služeb existují výrazné nedostatky, jakož i různé překážky bránící náležitému přístupu k těmto službám. Z výsledků je sice patrná nerovná situace, pokud jde o kvalitu služeb, lze z nich však také vyvodit, jakým způsobem by bylo možné nabídnout uspokojivější podporu. Nadace Eurofound zdůraznila, že zlepšení kvality veřejných služeb má zásadní význam pro dosažení cílů evropského pilíře sociálních práv.

3.9 Poskytovatelé služeb obecného zájmu by při organizaci poskytování těchto služeb měli vedle hospodářského rozvoje usilovat rovněž o naplnění cílů udržitelného rozvoje – jde mj. o vymýcení chudoby díky přístupnosti a cenové dostupnosti těchto služeb, dále pak o dosažení genderové rovnosti, zajištění přístupu k cenově dostupným, spolehlivým a udržitelným zdrojům energie, vodě a sanitačním zařízením pro všechny a zajištění důstojné práce (včetně náležité péče v dodavatelském řetězci). Tyto cíle udržitelného rozvoje zahrnují aspekt sociální spravedlnosti ovlivňující soudržnost, která má zase pozitivní dopad z hlediska demokracie.

3.10 Za nízkou míru spokojenosti může s největší pravděpodobností absence investic do služeb obecného zájmu z důvodu úsporných opatření, nárůst cen těchto služeb daný podstatou fungování trhu a obecně nedostatečné vynakládání prostředků. Ze standardního průzkumu Eurobarometr č. 101 (který proběhl na jaře 2024) i z průzkumu kvality života ([6]), jejž v roce 2024 uskutečnila nadace Eurofound, jasně vyplynulo, že 12 členských států EU, v nichž panuje vyšší míra spokojenosti s kvalitou života a demokracie, se nachází vysoko i v žebříčku spokojenosti s poskytovanými veřejnými službami. EHSV se tudíž domnívá, že je nutné služby obecného zájmu náležitě financovat a zlepšit. Musí být rovněž lépe uzpůsobeny potřebám občanů, aby se zvýšila jejich spokojenost a důvěra v demokracii.

([4]) https://social-economy-gateway.ec.europa.eu/eu-initiatives/seap_en.

([5]) *Challenges and prospects in the EU: Quality of life and public services* (Výzvy a vyhlídky v EU: kvalita života a veřejné služby), Eurofound, 2019 (https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/challenges-and-prospects-eu-quality-life-and-public-services#read_publication).

([6]) *Quality of life in the EU in 2024: Results from the Living and Working in the EU e-survey* (Kvalita života v EU v roce 2024 – výsledky elektronického průzkumu Život a práce v EU), Eurofound, 2024 (https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2025-01/ef24028en.pdf).

3.11 Dohodou o čistém průmyslu a aktem o oběhovém hospodářství dala Komise jasně najevo, že má v úmyslu podporovat čistý průmysl a oběhové hospodářství. Byl tak zahájen proces, v jehož rámci bude kladen důraz na význam služeb obecného zájmu pro celou hospodářskou strategii a především pak na plánování těchto služeb a vynakládání prostředků na ně.

3.12 EHSV se domnívá, že je nutné průběžně na celounijní úrovni vyhodnocovat osvědčené postupy v oblasti dekarbonizace. Kromě toho je nutné zavést přístup vycházející z výzkumu, v jehož rámci se bude posuzovat úloha a význam služeb obecného zájmu s cílem získat údaje o tom, jak poskytovatelé těchto služeb přispívají k udržitelné konkurenceschopnosti EU. Mohlo by to být rovněž pravidelně monitorováno, například prostřednictvím srovnávacího přehledu Eurostatu.

3.13 EHSV již ve svých předchozích stanoviscích upozornil, že služby obecného zájmu musí být inkluzivní, konkurenceschopné, kvalitní a cenově dostupné. V této souvislosti je nutné provést finanční a regulační reformy. Financování služeb obecného zájmu by mělo být bráno jako investice do budoucnosti, a nikoli jako spotřební výdaj. V zájmu zajištění udržitelných investic do služeb obecného zájmu je třeba klást na tyto služby důraz a chránit je v rámcích EU pro správu ekonomických záležitostí a zohledňovat při tom jejich strategický význam z hlediska sociální soudržnosti a dlouhodobé konkurenceschopnosti. Stávající vynětí výdajů na obranu je jasným dokladem toho, že takovouto výjimku udělit lze a že to nezávisí na dostupnosti finančních prostředků, nýbrž na politické vůli. Služby obecného zájmu jsou nedílnou součástí komplexní obranné politiky a zároveň je bez ohledu na to naléhavě nutné investovat prostředky s cílem zaručit konkurenceschopnost a ochránit demokracii, a proto musí být možné zavést výjimku i v případě těchto služeb a je třeba tak neprodleně učinit.

3.14 Je naprosto nezbytné posílit a dlouhodobě zabezpečit takové nástroje, jako je Fond soudržnosti a fond na podporu transformace. Mohlo by to pomoci podpořit provádění ekologické transformace a poskytování služeb obecného zájmu. Fond soudržnosti zatím slouží pouze k odstraňování rozdílů mezi regiony. Politika soudržnosti musí být rozšířena tak, aby se zabývala i sociálními nerovnostmi a posilovala pocit evropské sounáležitosti. Je nutné vyčlenit na Fond soudržnosti více prostředků, a nikoli tyto prostředky krátit. Pokud budou výdaje na obranu navyšovány na úkor politiky soudržnosti, pak to Evropu nijak neposílí. EU by si mohla vzít společnou půjčku, jako tomu bylo v průběhu pandemie. Kromě toho je třeba zaručit v případě výdajů na sociální a regionální soudržnost přinejmenším takovou míru flexibility, jaká je uplatňována ve strategických odvětvích, například v odvětví obrany, neboť tyto výdaje mají zásadní význam pro dosažení hospodářské a sociální stability v EU. EHSV se vyslovuje pro uplatňování této únikové doložky v rámci širšího přístupu k bezpečnostním a obranným opatřením i službám obecného zájmu, aby mohly být upřednostněny prorůstové veřejné investice a nebylo nutno volit mezi výdaji na obranu a sociálními výdaji.

3.15 Možnosti přístupu k tomu, jak zorganizovat a financovat služby obecného zájmu a služby obecného hospodářského zájmu, jsou vymezeny svobodami danými v rámci jednotného trhu a soutěžním právem, zejména předpisy týkajícími se státní podpory a zadávání veřejných zakázek. Je nutné důkladně přepracovat zvláštní pravidla, která byla stanovena v balíčku týkajícím se služeb obecného hospodářského zájmu ([7]). Je nutné jasně vymezit, na které služby obecného zájmu se předpisy o právní podpoře nevztahují. EHSV rovněž navrhuje, aby byla u některých služeb obecného hospodářského zájmu, například v oblasti bydlení, zdravotní péče a sociálních služeb, navýšena státní podpora a byla prodloužena období vyplácení vyrovnávacích plateb za poskytování těchto služeb. Na podporu regionální a evropské přidané hodnoty je třeba zachovat a rozšířit přímé zadávání zakázek a zvýšit za tímto účelem finanční limity. V rámci reformy spojené s přezkumem směrnice o zadávání veřejných zakázek je třeba se zaměřit především na zjednodušení a posílení motivace k rozsáhlejšímu prosazování sociálních kritérií a kritérií udržitelnosti v souladu s příslušnými cíli EU a také na zlepšení přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám, a to v zájmu zvýšení udržitelnosti a inkluzivnosti hospodářství EU. Je třeba upustit od zadávání zakázek výhradně na základě ceny a namísto toho zavést systém, v němž se bude klást důraz na odpovídající poměr mezi cenou a kvalitou. Dále je třeba zkrátit subdodavatelské řetězce a povinně zavést odpovědnost hlavního dodavatele, aby tak došlo k harmonizaci důležitých prvků na úrovni EU. Mimoto musí být možné prodloužit délku platnosti smluv na poskytování sociálních služeb, která v současnosti činí nejvýše tři roky, aby tak měli poskytovatelé těchto služeb i zákazníci větší jistotu plánování. Až do určité hodnoty musí být rovněž dovoleno používat interní systémy zadávání veřejných zakázek.

3.16 Kromě financování služeb obecného zájmu je nezbytné zajistit také potřebnou kvalifikovanou pracovní sílu a vyškolit nebo přeškolit dostatečný počet pracovníků. V této souvislosti je rovněž nutné vytvořit kvalitní a produktivní pracovní místa a zároveň pracovníkům v oblasti poskytování služeb obecného zájmu i v jiných odvětvích zaručit účinný sociální dialog, spravedlivou mzdu a dobré pracovní podmínky.

3.17 Vzhledem k rozpočtovým problémům, s nimiž se v současnosti potýká řada členských států, hrozí, že úvahy týkající se konkurenceschopnosti a rozpočtu odsunou do pozadí důležitější otázky, jako je demokracie, lidská práva a kvalita života. V diskusích o budoucnosti služeb obecného zájmu by se pozornost neměla zaměřovat pouze na jejich financializaci. Je zde riziko, že vznikne dvouúrovňový systém služeb obecného zájmu, v němž budou mít základní služby horší kvalitu a za rychlejší a kvalitnější služby budou muset občané zaplatit. Tuto tržní logiku lze uplatnit u méně důležitých soukromých služeb, které se neřadí ke službám obecného zájmu. Nesmí však být uplatňována u veřejných služeb, které mají za cíl pokrýt základní potřeby obyvatel a zaručit sociální a územní soudržnost ([8]).

([7]) Balíček týkající se služeb obecného hospodářského zájmu https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/sgei_en, Evropská komise.

([8]) Viz též: Michael Sandel: *What Money Can't Buy: The Moral Limits of Markets*, 2013.

3.18 Je nutné prosazovat širší chápání důležité role, kterou služby obecného zájmu plní při odstraňování nerovností z hlediska příjmů a bohatství a při posilování demokracie. Poskytovatelé veřejných služeb, pracovníci a uživatelé se musí navzájem seznámit se svými postoji, aby mohli navázat konstruktivní výměnu. Angažovanost pracovníků by mohlo posílit rozsáhlejší zvyšování povědomí o službách obecného zájmu a větší uznání jejich významu pro společnost a její sociální soudržnost. Pokud by byli občané prostřednictvím dialogu s pracovníky v oblasti služeb obecného zájmu informováni o významu jejich práce, pomohlo by to zvýšit úctu vůči kolektivním službám a úsilí, které je s jejich poskytováním spojeno. V oblasti komunálních služeb přineslo pozitivní výsledky pořádání dnů otevřených dveří, školních exkurzí a informačních kampaní.

3.19 Čím více se občané mohou podílet na rozhodování o veřejných a kolektivních službách, tím lepší je to pro skutečnou participativní demokracii a pro to, aby byli občané v budoucnu ochotni spravedlivě na poskytované služby přispívat (například prostřednictvím daní nebo poplatků za služby).

3.20 EHSV je pevně přesvědčen o tom, že je nutné investovat do vzdělávání a výzkumu, aby si Evropa zachovala svou hospodářskou sílu a zároveň byla schopna reagovat na demografické změny (nedostatek pracovníků a dovedností), technologický pokrok a změnu klimatu. V této souvislosti je tedy nutné investovat do služeb obecného zájmu, veřejných vzdělávacích systémů a do vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací (například v rámci programu Horizont Evropa), abychom si do budoucna zajistili konkurenceschopnost a dobré životní podmínky.

V Bruselu dne 16. července 2025.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE